

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT **MUNDIALITZACIÓ**

Coordinació: VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	MUNDIALITZACIÓ									
Codi	100078									
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA									
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat						
	Grau en Història	3	OBLIGATÒRIA	Presencial						
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6									
Tipus d'activitat, crèdits i grups	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Tipus d'activitat</th> <th>PRAULA</th> <th>TEORIA</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nombre de crèdits</td> <td>3</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Nombre de grups</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	Nombre de crèdits	3	3	Nombre de grups	1	1
Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA								
Nombre de crèdits	3	3								
Nombre de grups	1	1								
Coordinació	VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE									
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART									
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	1 crèdit = 25 hores de treball de l'estudiantat (HTE) = 150 HTE HTE-Presencial en aula= 60 HTE-No Presencial = 90									
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.									
Idioma/es d'impartició	Aula i Campus Virtual: Català/ Lectures i altres activitats: Català / Español / English									

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
VILALTA ESCOBAR, MARIA JOSE	marajose.vilalta@udl.cat	6	Dies: Dimarts en horari de tarda (17-19h.) Lloc: Campus Virtual

Informació complementària de l'assignatura

INFORMACIÓ SOBRE L'ASSIGNATURA

DEFINICIÓ: Estudi del naixement i articulació del sistema-món des d'una perspectiva d'història universal comparada.

Mundialització és una assignatura de molt ampli abast. Es tracta d'analitzar i comprendre com es va construir el progressiu domini i control territorial del planeta -a través dels conflictes econòmics, socials, polítics i culturals implicats- des del segle XV i en la llarga durada secular que arriba al segle XXI. L'enfocament explicatiu intentarà analitzar les implicacions que aquest procés ha comportat en l'articulació de centres, perifèries i semi-perifèries a escala mundial, o dit en altres termes, la proposta se centrarà en comprendre els processos d'auge i caiguda de potències colonials, primer, i imperialistes, després, i la seva interrelació amb territoris, estats i nacions dependents i/o subordinats.

Advertiments d'ordre i convivència:

1- L'ús de la telefonia mòbil no és permés dins l'aula.

2- No es pot gravar o filmar cap activitat dins l'aula.

Sobre Plagi: En cas de plagi, s'aplicarà el que estableix la "Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL"

https://www.udl.cat/export/sites/universitat-lleida/ca/udl/norma/.galleries/docs/Ordenacio_academica/Normativa-davaluacio-i-qualif.-graus-i-masters-Acord-235-CG-21-7-2022.pdf

Objectius acadèmics de l'assignatura

Resultats d'aprenentatge (segons *Memòria de proposta de Grau en Història per la Universitat de Lleida*) :

Resultat d'aprenentatge 1- Situar amb precisió les etapes d'evolució històrica a Europa, Àsia, Àfrica i Amèrica.

Resultat d'aprenentatge 2- Analitzar el paper transformador que han exercit les rutes comercials en la interdependència entre civilitzacions.

Resultat d'aprenentatge 3- Aprofundir en les singularitats més destacades que conformen la diversitat mundial 1 / en la fase prèvia als descobriments (edat Mitjana), 2 / durant la conquesta i colonització (edat Moderna) i 3 / al llarg de les independències i la descolonització (edat Contemporània).

Resultat d'aprenentatge 4- Reflexionar sobre l'impacte actual dels processos històrics analitzats prèviament

***Es tindrà especial cura en un enfocament dels problemes històrics des de la perspectiva d'història de les dones.**

Competències

Competències (segons Memòria de proposta de Grau en Història per la Universitat de Lleida)

Competència Bàsica 4- Que l'estudiantat pugui transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat o no especialitzat

Competència Específica 1- Reconèixer els grans processos polítics, socials i econòmics de la Història des d'una perspectiva sincrònica i diacrònica.

Competència Específica 3- Valorar materials acadèmics, textos històrics, articles científics, audiovisuals i cartografia

Continguts fonamentals de l'assignatura

TEMA 1- EL MÓN ABANS DELS DESCOBRIMENTS

1.1- Les quatre parts del món: trobades entre desconeguts?

1.2- Les motivacions dels descobriments

TEMA 2- L'EXPANSIÓ EUROPEA I LA MUNDIALITZACIÓ

2.1- La revolució comercial i els seus efectes sobre l'economia europea

2.2- L'articulació de noves rutes comercials

2.3- Els impactes incerts i els complexos trobades entre civilitzacions

TEMA 3- CONQUESTES I COLONITZACIONS (SEGLES XVI-XVIII)

3.1- La mundialització Ibèrica: Portugal i la Monarquia Hispànica

3.2- Imperis marítims i món Atlàntic: Anglaterra, Holanda, França

3.3- Imperis asiàtics

3.4- Àfrica i el món Atlàntic

TEMA 4- IMPERIALISMES (SEGLE XIX)

4.1- Indústria i Imperi

4.2- El repartiment colonial

TEMA 5- INDEPENDÈNCIES I DESCOLONITZACIÓ

5.1- La diversitat dels processos en els diferents continents

5.2- El debat sobre la globalització

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	Competències Resultats Ap.	Grup	Hores Presencials Aula	Hores Presencials Campus Virtual	Hores No Presencials TAE
Classe magistral (M)	Vegeu temari i cronograma	CB4 CE1 i 3 RA1,2,3,4	1	30	-	-
Seminaris (S)	S1: Wallerstein: Lectura i debat S2: Els mapes i la interpretació del món S3: Danys Globals S4: Art i Història S5: Museu Virtual de les Pandèmies S6:Seminari de cine	CE1 i 3 RA4	1	8	-	5
Pràctiques (PA)	Pràctics d'aula: Tallers de cartografia històrica	CE3 RA1,2,3,4	1	10	-	20
Informes (I)	In1: Informe escrit 1 In2: Informe escrit 2	CB4 CE1 i 3 RA1,2,3,4	Ind Ind	2 2	-	10 10
Treball	Treball bibliogràfic*	CE3	Ind	-	-	15

Tutories (Tut)	Tutories en aula i individuals referides a Tut1-M Tut2-T Tut3-PA	RA4	1 Ind	-	3	-
Avaluació	Vegeu taula de mecanismes d'avaluació		1	4	-	30
TOTAL				57	3	90

*Treball Bibliogràfic Pràctic (data de presentació: **Dm, 20 de desembre**). Proposta:

1. Tema: ***Els pobles indígenes americans.***
2. Triar un *tema relacionat amb ***Els pobles indígenes americans**** per a fer una recerca bibliogràfica.
3. Elegir una revista (indexada JCR- WoS / SCOPUS <https://mjl.clarivate.com/search-results>) o una editorial de prestigi (vegeu SPI a <http://ilia.cchs.csic.es/SPI/index.html>) i cercar en web les normes d'edició exigides als/les autors/es.
4. Consultar en tutoria la revista triada i els problemes formals derivats de l'aplicació de les normes.
5. Construir una bibliografia bàsica (**amb un mínim de 20 referències**) seguint escrupolosament les normes de la revista triada.
6. Assistència a una tutoria virtual de correccions.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Activitats presencials	Inici	Final	Dia	Horari	Espai
Aula	13/09/2023	19/12/2023	DI-Dm	9-11 h.	2.37
Avaluació	8/01/2024	-	DI	12 h.	0.10.A
Recuperació	30/01/2024		Dm	9 h.	0.30

Informes de les Lectures:

Seminari 1 (en aula): Dimarts, 10 d'octubre de 2023

T-In 1: Dimarts, 21 de novembre de 2023

T-In 2: Dimarts, 19 de desembre de 2023

Sistema d'avaluació

Advertiment Oficial de la Facultat de Lletres:

Descobrir plagi o còpia tindrà greus conseqüències i sempre repercutirà en la nota. De bon principi, els exercicis implicats rebran un 0 de nota. A més, el frau acadèmic (copia o plagi en treballs o còpia espontània durant l'examen), comporta l'aplicació de la *Normativa de l'Avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters de la UdL*, la qual cosa vol dir que s'informarà al coordinador i a la cap d'estudis per obrir expedient a l'estudiant; i que el seu cas es valorarà en la comissió d'estudis, podent arribar les sancions aplicables (i depenent de la gravetat de la falta), a la pèrdua del dret a ser avaluat de l'assignatura, la pèrdua de la matrícula d'un semestre o un curs o l'expulsió del grau fins a tres anys.

L'alumnat que combini els estudis amb una feina a temps complet o a temps parcial els horaris de la qual coincideixin amb els de les classes, o que per necessitats de conciliació familiar no pugui assistir a classe, té dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per a més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres. Passats els primers cinc dies de classe sense avisar de voler fer l'avaluació alternativa, l'única opció serà la d'avaluació continua ja presentada en aquesta secció.

Avaluació Ordinària

Avaluació	Tipologia	Mode	Activitat	%
Prova escrita	Examen del conjunt de la matèria impartida	Examen escrit obligatori	Classes Magistrals +Lectures +Manual d'acompanyament (vegeu punt 1 a sota)	40%
Taller de cartografia històrica	Exercici de localització	Pràctic obligatori	Pràctiques d'aula + Prova pràctica obligatòria	10%
Informes	Informe escrit 1 Informe escrit 2	Activitat Opcional	T-In1= 10% T-In2= 10%	20%
Treball	Treball bibliogràfic (vegeu punt 2 a sota)	Activitat Opcional	20%	20%
Seminaris	Seminaris. Participació i Assistències	Activitat Opcional	10%	10%
TOTAL				100%

1- MANUAL D'ACOMPANYAMENT: L'examen final es basarà prioritàriament en els capitols que s'indiquen del manual:

Alfonso Mola, M. y Martínez Shaw, C.: *Historia Moderna: Europa, África, Asia y América*, UNED, Madrid, 2015.

Disponible a

googlebooks: https://books.google.es/books/about/HISTORIA_MODERNA_EUROPA_%C3%81FRICA_ASIA_Y_A.html?id=ES0bCgAAQBAJ&redir_esc=y

Capítols per a l'examen final:

Bloque II. Siglo XVI: Los otros mundos (pp. 127-258)

Bloque IV. Siglo XVII: Los otros mundos (pp. 353-452)

Bloque VI. Siglo XVIII: Los otros mundos (pp. 547-654))

2- Treball Bibliogràfic Pràctic (data de presentació: **Dm, 20 de desembre**). Proposta:

1. Tema: ***Els pobles indígenes americans***.
2. Triar un *tema relacionat amb **Els pobles indígenes americans*** per a fer una recerca bibliogràfica.
3. Elegir una revista (indexada JCR- WoS / SCOPUS <https://mjl.clarivate.com/search-results>) o una editorial de prestigi (vegeu SPI a <http://ilia.cchs.csic.es/SPI/index.html>) i cercar en *web* les normes d'edició exigides als/les autors/es.
4. Consultar en tutoria la revista triada i els problemes formals derivats de l'aplicació de les normes.
5. Construir una bibliografia bàsica (**amb un mínim de 20 referències**) seguint escrupolosament les normes de la revista triada.
6. Assistència a una tutoria virtual de correccions.

Avaluació Alternativa: Examen oral a partir de manual d'acompanyament i lectures del curs. Detalls a concretar a l'inici del curs

Bibliografia i recursos d'informació

Recursos en línia:

1- APUNTES DE DEMOGRAFÍA de Julio Pérez Díaz (CSIC): Pàgina web i canal de YTB

<https://apuntesdedemografia.com>

<https://www.youtube.com/channel/UCbq5Wgmn08x5Km5f-8yyNJg>

2- MODERNALIA. Recursos para la enseñanza de la historia moderna (UCLM-GEHISP)

<https://www.modernalia.es/>

3- Mapes i altres materials: EL ORDEN MUNDIAL (EOM)

<https://elordenmundial.com/>

4- Museu d'Història de les Pandèmies

<https://www.ilercovidmuseum.com/>

Bibliografia extensa:

TEMA 1- EL MÓN ABANS DELS DESCOBRIENTS

BONILLA, H. (comp.): *Los conquistados. 1492 y la población indígena de las Américas*, Tercer Mundo editores– FLACSO- Libri Mundi, Bogotá, 1992.

DENEVAN, W. M.: *The Native Population of the Americas in 1492*, University of Wisconsin Press, 1992.

FLORES GALINDO, A.: *Buscando un inca: identidad y utopía en los Andes*, Horizonte, Lima, 1988.

FLORES GALINDO, A.: *Los rostros de la plebe*, Crítica, Barcelona, 2001.

FOLCH, D. (ed.): *Els grans viatges de Zheng-He. Les expedicions marítimes de la Xina del segle XV*, Angle-Museu Marítim de Barcelona, Barcelona, 2008.

GARCÍA ESPADA, A.: *Marco Polo y la Cruzada. Historia de la literatura de viajes a las Indias en el siglo XIV*, Marcial Pons Historia, Madrid, 2009.

GERNET, J.: *El mundo chino*, Crítica, Barcelona, 2005.

GOODWIN, J.: *Los señores del Horizonte. Una historia del Imperio Otomano*, Alianza, Madrid, 2004.

MUNDIALITZACIÓ 2023-24

- HAMALAINEN, P.: *El Imperio Comanche*, Península, Barcelona, 2011.
- JACOBS, W.R.: *El expolio del indio Norteamericano*, Alianza, Madrid, 1973.
- JACQUIN, Ph.: *Los Indios de Norteamérica: una explicación para comprender, un ensayo para reflexionar*, SigloXXI, México, 2005.
- KI-ZERBO, J.: *Historia del África negra*, vol. I y II, Alianza, Madrid, 1980.
- LEÓN-PORTILLA, M.: "Mesoamérica antes de 1519" en BETHELL, L. (ed.): *Historia de América Latina. 1. América latina colonial: la América precolombina y la conquista*, Crítica, Barcelona, 1990, pp. 3-30.
- LEWIS, B.: *The Arabs in History*, Oxford University Pres, Oxford, 1993.
- MENZIES, G.: *1421. El año en que China descubrió el mundo*, Random House Mondadori, Barcelona, 2005.
- MURRA, J.V.: *La organización económica del estado Inca*, Siglo XXI, México, 2007 [1978]
- MURRA, J.V.: "Las sociedades andinas anteriores a 1532", en BETHELL, L. (ed.): *Historia de América Latina. 1. América latina colonial: la América precolombina y la conquista*, Crítica, Barcelona, 1990, pp. 48-75.
- OLIVER, R.A.: *Breu història d'Àfrica*, Edicions 62, Barcelona, 1965.
- PAREDES, J.A.: *Indios de los Estados Unidos anglosajones*, Mapfre, Cátedra, Madrid, 2008.
- SALOMON, F.: *Los señores étnicos de Quito en la época de los incas*, Instituto Otavaleño de Antropología Gallocapitán, Otavalo, 1980.
- SARDESAI, D.R.: *India: la historia definitiva*, Belacqva, Barcelona, 2008.
- SINOS, D. (comp.): *The Cambridge History of Early Inner Asia*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990.
- VV. AA.: *Historia de la India*, 2 vols., FCE, México, 2001.
- WHITFIELD, S.: *La vida en la Ruta de la Seda*, Paidós, Barcelona, 2000.
- WITTFOGEL, K.A.: *Despotismo oriental. Estudio comparativo del poder totalitario*, Guadarrama, Madrid, 1966.

TEMA 2- L'EXPANSIÓ EUROPEA I LA MUNDIALITZACIÓ

- BAYLY, C.A.: *El nacimiento del Mundo Moderno, 1780-1914. Conexiones y comparaciones globales*, Siglo XXI Madrid, 2010.
- BITTERLI, U.: *Los "salvajes" y los "civilizados". El encuentro de Europa y Ultramar*, FCE, México D.F., 1982.
- BOORSTIN, D.J.: *Los descubridores*, Crítica, Barcelona, 1986.
- BOORSTIN, D.J.: *Los grandes descubrimientos*, Planeta-DeAgostini, Barcelona, 2002.
- BURBANK, J. y COOPER, F.: *Imperios. Una nueva visión de la historia universal*, Crítica, Barcelona, 2011.
- CHAUNU, P.: *Conquista y explotación de los nuevos mundos (siglo XVI)*, Labor, Barcelona, 1963.
- CHAUNU, P.: *La expansión europea (Siglos XIII al XV)*, Labor, Barcelona, 1972.
- CIPOLLA, C.M.: "El papel de las especias (y de la pimienta en particular) en el desarrollo económico de la Edad Media" dins *Allegro ma non troppo*, Crítica, Barcelona, 1991.
- ECHEVARRÍA BACIGALUPE, M.A.: *En los orígenes del espacio global. Una historia de la mundialización*, Los Libros de la Catarata, Madrid, 2013.
- ELLIOTT, J.H.: *El viejo mundo y el nuevo (1492-1650)*, Alianza, Madrid, 1970.

MUNDIALITZACIÓ 2023-24

ELLIOTT, J.H.: *España y su mundo, 1500-1700*, Alianza, Madrid, 1991.

FERNÁNDEZ ARRESTO, F.: *Los conquistadores del horizonte. Una historia global de la exploración*, Ariel Historia, Barcelona, 2012.

GARCIA CARCEL, R.: *La leyenda negra. Historia y opinión*, Alianza , Madrid, 1999.

GRUZINSKI, S.: *Las cuatro partes del mundo: historia de una mundialización*, FCE, México, 2010.

GUNDER FRANK, A.: "The Modern World System Revisited. Rereading Braudel and Wallerstein" in SANDERSON, S.K. (ed.): *Civilizations and world systems. Studying World-Historical Change*, Altamira Press, Walnut Creek, California, 1995, pp. 163-194.

HOBSON J.M.: *Los orígenes orientales de la civilización de occidente*, Crítica, Barcelona, 2006.

KOHACHIRO TAKAHASHI, H.: *Del feudalismo al capitalismo. Problemas de la transición*, Crítica, Barcelona, 1986.

LEÓN-PORTILLA, M.: *Visión de los vencidos. Relaciones indígenas de la conquista*, UNAM, México, 2005.

LIVI BACCI, M.: *Breve historia de las migraciones*, Alianza, Madrid, 2012.

LIVI BACCI, M.: *Los estragos de la conquista. Quebranto y declive de los indios de América*, Crítica, Barcelona, 2006.

MARKS, R.B.: *Los orígenes del mundo moderno. Una nueva visión*, Crítica, Barcelona, 1992.

MORINEAU, M.: *Les grandes compagnies des Indes Orientales (XVIIe-XIXe siècles)*, PUF, París, 1994.

PAGDEN, A.: *Señores de todo el mundo. Ideologías del Imperio en España, Inglaterra y Francia, siglos XVI-XVIII*, Península, Barcelona, 1997.

PARRY, J.H.: *El descubrimiento del mar*, Crítica, Barcelona, 1993.

PELLEGRINO, F.: *Geografia e viaggi immaginari*, Mondadori-Electa, Milano, 2006.

SIMEÓN RIERA, J.D.: *El Mite d'Àfrica: els exploradors vuitcentistes i la seua visió de l'alteritat africana*, Universitat de València, València, 2002.

VILALTA, M.J.: «La construcción histórica del concepto de ciudadanía: un impactante viaje entre Europa y América», en BRETON, V; GARCÍA, F.; JOVÉ, A.; VILALTA, M.J. (eds.): *Ciudadanía y exclusión: Ecuador y España frente al espejo*, Los Libros de la Catarata, Madrid, 2007, pp. 33-76.

VILAR, P.: *Oro y moneda en la historia, 1450-1920*, Ariel, Barcelona, 1981.

VINCENT, B.: *1492: "El año admirable"*, Crítica, Barcelona, 1992.

WACHTEL, N.: *Los vencidos. Los indios del Perú frente a la conquista española (1530-1570)*, Alianza, Madrid, 1976.

WALLERSTEIN, I.: *El moderno sistema mundial. El mercantilismo y la consolidación de la economía mundo-europea, 1600-1750*, Siglo XXI, Madrid, 1984.

WALLERSTEIN, I.: *El moderno sistema mundial. La agricultura capitalista y los orígenes de la economía mundo-europea en el siglo XVI*, Siglo XXI, Madrid, 1984.

WALLERSTEIN, I.: *El moderno sistema mundial. La segunda era de la expansión de la economía mundo-capitalista, 1730-1850*, Siglo XXI, Madrid, 1999.

YUN CASALILLA, B.: *Marte contra Minerva. El precio del Imperio español, 1450-1600*, Crítica, Barcelona, 2004.

TEMA 4- IMPERIALISMES (SEGLE XIX)

1. Obres generals

- ARMITAGE, D. (ed.): *Theories of Empire, 1450-1800*, Aldershot, Ashgate, 1998.
- BECKERT, S.: *El imperio del algodón*, Crítica, Barcelona, 2016.
- BERNAND, C. y GRUZINSKI, S.: *Historia del Nuevo Mundo*, tomo II, *Los mestizajes, 1550- 1640*, México, FCE, 1999.
- BURBANK, J. y COOPER, F.: *Imperios. Una nueva visión de la Historia Universal*, Barcelona, Crítica, 2011.
- BURKE, P.: *Hibridismo cultural*, Madrid, Akal, 2010.
- ELLIOTT, J.H.: *Imperios del mundo atlántico. España y Gran Bretaña en América (1492-1830)*, Madrid, Taurus, 2006.
- ESPINO LÓPEZ, A.: *Atlas histórico del colonialismo*, Madrid, Síntesis, 2010.
- FERNÁNDEZ ALBADALEJO, P.: «'Imperio de por sí': la reformulación del poder universal en la temprana edad moderna», en *Fragmentos de Monarquía. Trabajos de historia política*, Madrid, Alianza , 1992, pp. 168-184.
- FERNÁNDEZ-ARMESTO, F.: *1492. El nacimiento de la modernidad*, Barcelona, Mondadori, 2010.
- FONTANA, J.: *Capitalisme i democràcia (1756-1848). Com va començar aquest engany*, Edicions 62, Barcelona, 2019.
- LOOMBA, A.: *Colonialism / Postcolonialism*, Londres, Roudledge, 1998.
- LUCENA GIRALDO, M. (coord.): *Las tinieblas de la memoria. Una reflexión sobre los imperios en la Edad Moderna*, Madrid, Fundación Mapfre Tavera, 2000.
- LUCENA SALMORAL, M.: *Rivalidad colonial y equilibrio europeo. Siglos XVII-XVIII*, Madrid, Síntesis, 1999.
- MARTÍNEZ SHAW, C. y ALFONSO, M.: *Europa y los nuevos mundos, siglos XVI-XVIII*, Madrid, Síntesis, 1999.
- PAGDEN, A.: *Señores de todo el mundo: ideologías del imperio en España, Inglaterra y Francia (en los siglos XVI, XVII y XVIII)*, Barcelona, Península, 1997.
- PAGDEN, A.: *Pueblos e Imperios*, Barcelona, Mondadori, 2002.
- RIVERO RODRÍGUEZ, M.: *Gattinara: Carlos V y el sueño del Imperio*, Madrid, Sílex, 2005.
- SAID, E.W.: *Cultura e imperialismo*, Madrid, Anagrama, 1996.
- SAID, E.W.: *Orientalismo*, Madrid, Libertarias, 1990.
- SUBRAHMANYAM, S.: «Imperial and Colonial Encounters: Some Reflections», *Nuevo Mundo, Mundos Nuevos* (2004). URL: <http://nuevomundo.revues.org/433>
- VEGA, M.J.: *Imperios de papel. Introducción a la crítica postcolonial*, Barcelona, Crítica, 2002.

2. Imperi Otomà

- CASALE, G.: *The Ottoman Age of Exploration*, Oxford, Oxford UP, 2010.
- FAROQHI, S.: *The Ottoman Empire and the World around It*, Londres-N.York, I.B. Tauris, 2004.
- GOFFMAN, D.: *The Ottoman Empire and Early Modern Europe*, Cambridge, CUP, 2002.
- GOODWIN, J.: *Los señores del Horizonte. Una historia del Imperio Otomano*, Alianza, Madrid, 2004.

MUNDIALITZACIÓ 2023-24

IMBER, C.: *El imperio otomano, 1300-1650*, Barcelona, Ediciones B, 2004.

3. Imperis Asiàtics: Pèrsia Sefèvida, Imperi Mogol, Xina, Japó.

ASHER, C.B. y TALBOR, C.: *India Before Europe*, Cambridge, Cambridge UP, 2006.

BROCKEY, L.M.: *Journey to the East. The Jesuit Mission to China, 1579-1724*, Cambridge, Mass., The Belknap Press of Harvard UP, 2007

CHAUDHURI, K.N.: *Asia Before Europe. Economy and Civilization of the Indian Ocean from the Rise of Islam to 1750*, Cambridge, Cambridge UP, 1990.

COLLCUT, J. y KAMAKURA, I.: *Japón: el imperio del sol naciente*, Folio, Barcelona, 1990.

GERNET, J.: *El mundo chino*, Barcelona, Crítica, 1991.

GRUNEBAUN, G.E.: *El Islam*, vol. II: *Desde la caída de Constantinopla hasta nuestros días*, Madrid, Siglo XXI, 1984.

HALL, J.W.: *El Imperio Japonés*, Siglo XXI, Madrid, 1973.

MORGAN, David, *Medieval Persia, 1040-1797*, Londres, Longman, 1988.

MUKHIA, H.: *The Mughals of India*, Oxford, Blackwell, 2004.

MOTE, F.W.: *Imperial China, 900-1800*, Harvard, Cambridge UP, 1999.

SPENCE, J.D.: *En busca de la China Moderna*, Barcelona, Tusquets, 2010.

RICHARDS, J.F.: *The Mughal Empire*, Cambridge, Cambridge UP, 1996.

WELCH, S.C. et alii: *The Emperor's Album: Images of Mughal India*, Nueva York, The Metropolitan Museum, 1987.

WILLS, Jr. J.E.: *China and Maritime Europe, 1500-1800: Trade, Settlement, Diplomacy and Missions*, Cambridge, Cambridge UP, 2011.

4. Imperis Ibèrics

AMORES CARREDANO, J.B. (coord.): *Historia de América*, Ariel, Barcelona, 2012.

ARES QUEIJA, B. y GRUZINSKI, S. (eds.): *Entre dos mundos. Fronteras culturales y agentes mediadores*, Sevilla, Escuela de Estudios Hispano-Americanos, 1997.

BENNASSAR, B.: *La América española y la América portuguesa (siglos XVI-XVIII)*, Sarpe, Madrid, 1986.

BETHELL, L. (ed.): *Historia de América Latina*, Crítica (diversos volums i diverses dates)

CALVO, T.: *Iberoamérica de 1570 a 1910*, Barcelona, Península, 1996.

CAÑIZARES ESGUERRA, J.: *Cómo escribir la historia del nuevo mundo*, FCE, México, 2007.

CARDIM, P.; HERZOG, T.; RUIZ IBÁÑEZ, J.J.; SABATINI, G. (eds.): *Polycentric Monarchies. How did Early Modern Spain and Portugal achieve and maintain a global hegemony?*, Sussex, Sussex Academy Press, 2012.

CHARTIER, R. y FEROS, A. (eds.): *Europa, América y el mundo: tiempos históricos*, Madrid, Marcial Pons-Fundación Carolina, 2006.

CIUDAD, A.; LUCENA, M.; MALAMUD, C.: *Manual de Historia Universal. Vol. 10: Historia de América*, Historia 16, Madrid, 1992.

GRUZINSKI, S.: *Las cuatro partes del mundo. Historia de una mundialización*, México, FCE, 2010.

LOCKHART, J. y SCHWARTZ, S.B.: *América Latina en la Edad Moderna. Una historia de la América española y el Brasil coloniales*, Madrid, Akal, 1992.

LUCENA SALMORAL, M. y otros: *Historia de Iberoamérica. Vol. I: Prehistoria e Historia Antigua; Vol. II: Historia Moderna; Vol. III: Historia Contemporánea*, Cátedra, Madrid, 2007.

MARTÍNEZ SHAW, C. y OLIVA MELGAR, J.M. (eds.): *El sistema atlántico español (siglos XVII-XIX)*, Marcial Pons Historia, Madrid, 2005.

MAZÍN, Ó.: *Iberoamérica. Del descubrimiento a la independencia*, México, Colegio de México, 2007.

PALOS, J.L. y CARDIM, P. (eds.): *El mundo de los virreyes en las monarquías de España y Portugal*, Madrid-Frankfurt, Iberoamericana-Vervuert, 2012.

VALLADARES, R.: *Castilla y Portugal en Asia (1580-1680)*, Lovaina, Leuven University Press, 2001.

4.1-Monarquia Hispánica

ÁLVAREZ OSSORIO ALVARIÑO, A. y GARCÍA GARCÍA, B.J. (eds.): *La Monarquía de las Naciones. Patria, nación y naturaleza en la monarquía de España*, Madrid, Fundación Carlos de Amberes, 2004.

BRADING, D.A.: *Orbe indiano. De la monarquía católica a la república criolla, 1492-1867*, México, FCE, 1991.

CÉSPEDES DEL CASTILLO, G.: *América hispánica (1492-1898)*, Fundación Jorge Juan-Marcial Pons Historia, Madrid, 2009.

CIPOLLA, C.M.: *La odisea de la plata española. Conquistadores, piratas y mercaderes*, Crítica, Barcelona, 1999.

DD. AA.: *Historia de España. Vol. 8. Descubrimiento, colonización y emancipación de América*, Planeta, Barcelona, 1990.

DOMÍNGUEZ ORTIZ, A.: *América y la Monarquía española*, Comares, Granada, 2010.

ELLIOTT, J.H.: *España, Europa y el mundo de ultramar (1500-1800)*, Madrid, Taurus, 2009.

GARAVAGLIA, J.C.; MARCHENA, J.: *América Latina, de los orígenes a la independencia. I. América precolombina y la consolidación del espacio colonial*, Crítica, Barcelona, 2005.

GARAVAGLIA, J.C.; MARCHENA, J.: *América Latina, de los orígenes a la independencia. II. La sociedad colonial ibérica en el siglo XVIII*, Crítica, Barcelona, 2005.

GARCÍA HERNÁN, D. (ed.): *La historia sin complejos. La nueva visión del Imperio español*, Madrid, Actas, 2010.

GIL, J.: *Hidalgos y samurais. España y Japón en los siglos XVI y XVII*, Madrid, Alianza, 1991.

GRUZINSKI, S.: *El pensamiento mestizo. Cultura amerindia y civilización del Renacimiento*, Barcelona, Paidós, 2000.

HERZOG, T.: *Vecinos y extranjeros. Hacerse español en la edad moderna*, Madrid, Alianza, 2006.

LIVI BACCI, M.: *El Dorado en el Pantano. Oro, esclavos y almas entre los Andes y la Amazonia*, Marcial Pons Historia, Madrid, 2012.

MACCORMACK, S.: *Religion in the Andes: Vision and Imagination in Early Colonial Peru*, Princeton, Princeton UP, 1991.

MARTÍNEZ SHAW, C. (ed.): *El Pacífico español. De Magallanes a Malaspina*, Barcelona, MAE, 1988.

MARTÍNEZ SHAW, C. y ALFONSO MOLA, M. (eds.): *La ruta española a China*, Madrid, El Viso, 2007.

OLLÉ, M.: *La empresa de China. De la Armada Invencible al Galeón de Manila*, Barcelona, Acantilado, 2002.

PAGDEN, A.: *El imperialismo español y la imaginación política. Estudios sobre teoría social y política europea e hispanoamericana (1513-1830)*, Barcelona, Planeta, 1991.

PIMENTEL, J.: *Testigos del mundo. Ciencias, literatura y viajes en la Ilustración*, Madrid, Marcial Pons, 2003.

SANCHEZ ALBORNOZ, N.: *La población de América Latina. Desde los tiempos precolombinos al año 2025*, Alianza Universidad, Madrid, 1994.

SLICHER van BATH, B.: *Hispanoamérica en torno a 1600*, Publicaciones de la Universidad de Alicante, Alicante, 2010.

VILLACAÑAS BERLANGA, J.L.: *¿Qué imperio? Un ensayo crítico sobre Carlos V y la España imperial*, Córdoba, Almuzara, 2008.

WACHTEL, N.: *Los vencidos. Los indios del Perú frente a la conquista española (1530-1570)*, Madrid, Alianza, 1976.

YUN CASALILLA, B.: *Marte contra Minerva. El precio del imperio español, c- 1450-1600*, Barcelona, Crítica, 2004.

YUN CASALILLA, B. (ed.): *Las Redes del Imperio. Élites sociales en la articulación de la Monarquía Hispánica, 1492-1714*, Madrid, Marcial Pons-Universidad Pablo de Olavide, 2009.

4.2-*Imperi Portugués*

ALENCASTRO, L.F. de, *O trato dos viventes. Formação do Brasil no Atlântico Sul*, São Paulo, Companhia das Letras, 2000.

BETHENCOURT, F. y CURTO, D.R.: *Portuguese Oceanic Expansion, 1400-1800*, Cambridge, Cambridge UP, 2007.

BOXER, C.R.: *O Império colonial português, 1415-1825*, Lisboa, Edições 70, 1977

CHAUDHURI, K.N. y BETHENCOURT, F. (dirs.): *História da Expansão Portuguesa*, vols. 1-3, Lisboa, Temas & Debates, 1999.

MAURO, F.: *Le Brésil du XVe à la fin du XVIIIe siècle*, París, SEDES, 1977.

RUSSELL-WOOD, A.J.R.: *Um mundo em movimento. Os portugueses na África, Ásia e América (1415- 1808)*, Lisboa, Difel, 1998.

SOUZA, L.: *O Sol e a Sombra. Política e administração na América portuguesa do século XVIII*, São Paulo, Companhia das Letras, 2006.

SCHWARTZ, S.B.: *Sugar Plantations in the Formation of Brazilian Society, Bahia, 1550-1835*, Cambridge, Cambridge UP, 1985.

SUBRAHMANYAM, Sanjay, *O Imperio asiático português, 1500-1700. Uma história política e económica*, Lisboa, Difel, 1995 [ed. inglesa: *The Portuguese Empire in Asia, 1500-1700*, Londres-N. Cork, Longman, 1993.]

5. *Imperis Marítims en el món Atlàctic (Segles XVII-XVIII): Anglaterra, Holanda, França*

ARMITAGE, D.: *The Ideological Origins of the British Empire*, Cambridge, Cambridge UP, 2000. BOXER, C.R.: *The Dutch in Brazil, 1624-1654*, Oxford, Vlarendon Press, 1957.

BENJAMIN, T.: *The Atlantic World: Europeans, Africans, Indians, and their Shared History, 1400- 1900*, Cambridge, Cambridge UP, 2009.

BOXER, C.R.: *The Dutch Seaborne Empire, 1600-1800*, Londres, Hutchinson, 1965.

CAÑIZARES-ESGUERRA, J.: *Católicos y puritanos en la colonización de América*, Madrid, Marcial Pons-Fundación Jorge Juan, 2008.

CAÑIZARES-ESGUERRA, J. y SEEMAN, E.R. (eds.): *The Atlantic in World history, 1500-2000*, New Jersey, Pearson, 2006.

CANNY, N. y PAGDEN, A. (eds.): *Colonial Identity in the Atlantic World, 1500-1800*, Princeton, Princeton UP, 1987.

DANIELS, C. y KENNEDY, M.V. (eds.): *Negotiated Empires: Centers and Peripheries in the Americas, 1500-*

1820, N. York-Londres, Routledge, 2002.

ELLIOTT, J.H.: *Imperios del mundo atlántico. España y Gran Bretaña en América (1492-1830)*, Madrid, Taurus, 2006.

GAMES, A.: «Atlantic History: Definitions, Challenges, and Opportunities», *American Historical Review*, 111/3 (2006), pp. 741-757.

HUIGEN, S.; de JONG, J.L. y KOLFIN, E. (eds.): *The Dutch Trading Companies as Knowledge Networks*, Leiden, Brill, 2010.

ISRAEL, J.I.: «Un conflicto entre imperios: España y los Países Bajos, 1618-1648», en ELLIOTT, J.H. (ed.): *Poder y sociedad en la España de los Austrias*, Barcelona, Crítica, 1982.

ISRAEL, J.I.: *Dutch Primacy in World Trade, 1585-1740*, Oxford, Clarendon Press, 1989.

JENKINS, Ph.: *Breve historia de los Estados Unidos*, Alianza, Madrid, 1997.

JONES, M. A.: *Historia de los Estados Unidos, 1607-1992*, Cátedra, Madrid, 1996.

KAGAN, R.L. y PARKER, G. (eds.): *España, Europa y el Mundo Atlántico. Homenaje a John H. Elliott*, Marcial Pons Historia- Junta de Castilla y León, Madrid, 2002.

LOUIS, R. (dir.): *The Oxford History of the British Empire*, Oxford, Oxford UP, 1998.

PIETSCHMANN, H. (ed.): *Atlantic History: History of the Atlantic System, 1580-1830*, Göttingen, Vandenhoeck and Ruprecht, 2002.

6. Àfrica

BERNAND, C.: *Negros esclavos y libres en las ciudades hispanoamericanas*, Madrid, Fundación Tavera, 2001.

GILROY, P.: *The Black Atlantic: Modernity and Double Consciousness*, Cambridge, Harvard University Press, 1993.

HAWTHORNE, W.: *From Africa to Brazil: Culture Identity, and Atlantic Slave Trade, 1600-1830*, Cambridge, Cambridge UP, 2010.

ILIFFE, J.: *África. Historia de un continente*, Madrid, Cambridge University Press, 1998.

KLEIN, H.S. y VINSON, B.: *La esclavitud africana en América Latina y el Caribe*, Lima, Instituto de Estudios Peruanos, 2008.

LOVEJOY, P.E.: *Transformations in Slavery. A History of Slavery in Africa*, Cambridge, Cambridge University Press, 2000.

M'BOKOLO, E.: *Afrique Noire. Histoire et Civilisations*, vol. I: *Jusqu'au XVIIIe siècle*, París, Hatier-Aupelf, 1995.

SWEET, J.H.: *Recreating Africa: Culture, Kinship, and Religion in the African-Portuguese World, 1441-1770*, Chapel Hill, University of North Carolina, 2003.

THORNTON, J.: *Africa and Africans in the Making of the Atlantic World, 1400-1800*, Cambridge, Cambridge University Press, 1992.

7. Imperi Rus i Imperi Austrohongarés

BÉRENGER, J.: *El imperio de los Habsburgo, 1273-1918*, Barcelona, Crítica, 1992.

CRACRAFT, J.: *The Petrine Revolution in Russian Culture*, Cambridge, Mass., The Belknap Press of Harvard UP, 2004.

DIXON, S.: *The Modernisation of Russia, 1676-1825*, Cambridge, Cambridge UP, 1999.

FICHTNER, P.S.: *The Habsburg Monarchy, 1490-1848: Attributes of Empire*, Hampshire, Palgrave, 2003.

LIEVEN, D. (ed.): *The Cambridge History of Russia*, vol. II: *Imperial Russia, 1689-1917*, Cambridge, Cambridge UP, 2006.

MASSIE, R.K.: *Pedro el Grande: su vida y su mundo*, Madrid, Alianza, 1987.

TEMA 5- INDEPENDÈNCIES I DESCOLONITZACIÓ

AMIN, S.: *El Desarrollo desigual: ensayo sobre las formaciones sociales del capitalismo periférico*, Fontanella, Barcelona, 1974.

AMIN, S.: *Más allá del capitalismo senil: por un siglo XXI no-americano*, Ediciones de Intervención Cultural / El Viejo Topo, Madrid, 2003

AMIN, S. y HERRERA, R.: "El Sur en el Sistema Mundial de Transformación" dins *Revista Nómadas* núm. 12, *Trabajo Globalización e Inequidades*, Fundación Universidad Central, Bogotá, 2000, pp. 10-18

ANDERSON, B.: *Bajo tres banderas. Anarquismo e imaginación anticolonial*, Akal, Madrid, 2008.

CHATURVEDI, V. (ed.): *Mapping subaltern studies and the postcolonial*, New Left Review & Verso, London & New York, 2000.

CHEVALIER, F.: *América Latina: de la independencia a nuestros días*, Labor, Barcelona, 1979.

DALLA CORTE, G. y otros (coords.): *Poder local, poder global en América Latina*, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2008.

ESCOBAR, A.: "The invention of development", *Current History*, vol. 98, núm. 361, 1999, pp. 382-387.

ESCOBAR, A.: "El "postdesarrollo" como concepto y práctica social", en MATO, D. (coord.): *Políticas de economía, ambiente y sociedad en tiempos de globalización*, Universidad Central de Venezuela, Caracas, 2005, pp. 17-31

FAUSTO, B.: *Brasil, de colonia a democracia*, Alianza, Madrid, 1995.

FERGUSON, N.: *El imperio británico. Cómo Gran Bretaña forjó el orden mundial*, Debate, Barcelona, 2005.

FERGUSON, N.: *Civilización. Occidente y el resto*, Debate, Barcelona, 2012.

FONTANA, J.: *Por el bien del imperio : una historia del mundo desde 1945*, Pasado y presente, Barcelona, 2011.

GUNDER FRANK, A.: "El desarrollo del subdesarrollo", *El nuevo rostro del capitalismo. Monthly Review. Selecciones en castellano*, núm. 4, 2005, pp. 144-157 (original de 1966).

GUNDER FRANK, A.: *Re-orientar. La economía global en la era del predominio asiático*, Universitat de València, València, 2008.

HALPERIN DONGUI, T.: *Historia Contemporánea de América Latina*, Alianza, Madrid, 1996.

HAZARD, P.: *La crisis de la conciencia europea*, Alianza, Madrid, 1988.

HERNÁNDEZ SÁNCHEZ-BARBA, M.: *Iberoamérica en el siglo XX: dictaduras y revoluciones*, Anaya, Madrid, 1988.

HOBSBAWM, E.J.: *Historia del siglo XX. 1914-1991*, Crítica, Barcelona, 2008 (10ª edició, original 1995).

HOBSBAWM, E. J.: *Cómo cambiar el mundo. Marx y el marxismo, 1840-2011*, Crítica, Barcelona, 2011.

IZARD, M.: *El miedo a la Revolución. La lucha por la libertad en Venezuela (1777-1830)*, Tecnos, Madrid,

1979.

LARREA, C. - ESTRADA, F. (coord.): *Antropología en un mundo en transformación*, Publicacions i Edicions de la UB, 2004.

LENIN, V. I.: *El imperialismo, fase superior del capitalismo: ensayo popular*, Ediciones en lenguas extranjeras, Pekín, 1966.

LINTON, D.S.: "Asia and the West in the New World Order. From Trading Companies to Free Trade Imperialism: The British and their Rivals in Asia, 1700-1875", dins EMBREE, T. & GLUCK, C. (eds.): *Asia in Western and World History*, M. E. Sharpe, Nova York, 1997, pp. 81-116.

LYNCH, J.: *América Latina, entre colonia y nación*, Crítica, Barcelona, 2001.

MERLE-MESA (eds.): *El anticolonialismo europeo, de Las Casas a Marx*, Alianza, Madrid, 1972.

MOTE, F.W.: "China's legacy in a changing world" dins *Imperial China, 900-1800*, Cambridge University Press, Cambridge (Mass) Cambridge University Press, 2000.

MUTEL, J.: *El Fin del shogunato y el Japón Meiji, 1853-1912*, Vicens-Vives, Barcelona, 1972.

SAID, E.: *Cultura e imperialismo*, Anagrama, Barcelona, 1996.

SANCHEZ ALBORNOZ, N. (comp.): *Población y mano de obra en América Latina*, Alianza América, Madrid, 1992.

SKIDMORE, T. E.: *Historia contemporánea de América Latina*, Crítica, Barcelona, 1999.

STERN, S. J. (ed.): *Resistance, Rebellion and Consciousness in the Andean Peasant World, 18 th to 20th Centuries*, The University of Wisconsin Press, Madison, 1987.

VITALE, L.: *Hacia una historia del ambiente en América Latina. De las culturas aborígenes a la crisis ecológica actual*, Nueva Imagen, México, 1983.

WALLERSTEIN, I.: "El ascenso y futura decadencia del sistema mundo-capitalista: conceptos para un análisis comparativo", *Capitalismo histórico y movimientos antisistémicos*, Akal, Madrid, 2004, pp. 85-114 (article original de 1972).

WARMAN, A.: "El camino del poder alimentario" dins *Historia de un bastardo. Maíz y Capitalismo*, FCE, México, 1988, pp. 191-214.

WARMAN, A.: *Los indios mexicanos en el umbral del milenio*, FCE, México D. F., 2003.

WRONG, M.: *Tras los pasos del señor Kurtz: el Congo al borde del colapso*, Intermón Oxfam, Barcelona, 2005.